

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
- Γ. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**

11 Ιανουαρίου 2009

**Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας IOBE (DG ECFIN)
Δεκέμβριος 2009**

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο συγκυρίας: **3 Φεβρουαρίου 2010**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

α) Ε.Ε.-27 – Ευρωζώνη: Το οικονομικό κλίμα συνεχίζει να βελτιώνεται σε ΕΕ και Ευρωζώνη

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος βελτιώνεται και τον Δεκέμβριο, τόσο στην **Ευρωπαϊκή Ένωση** όσο και την **Ευρωζώνη**, ολοκληρώνοντας έτσι εννέα μήνες συνεχούς βελτίωσης. Ο δείκτης αυξάνεται σε σχέση με τον Νοέμβριο κατά 4,1 μονάδες στην Ε.Ε. και 2,5 μονάδες στην Ευρωζώνη και διαμορφώνεται στις 92,0 και 91,3 μονάδες αντίστοιχα, παραμένοντας ωστόσο ακόμη χαμηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Συνολικά για το 2009, μπορούν να διακριθούν δύο βασικές περιόδους. Η πρώτη περίοδος αφορά στο πρώτο τρίμηνο του έτους που χαρακτηρίζεται από συνέχιση της επιδείνωσης του κλίματος του 2008 και καταλήγει τον Μάρτιο στις χαμηλότερες ιστορικά επιδόσεις του σε ΕΕ και Ευρωζώνη, αλλά και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Την περίοδο αυτή καταγράφονται ιστορικά χαμηλά στη Βιομηχανία, τις Υπηρεσίες, στο Λιανικό Εμπόριο και στην Καταναλωτική εμπιστοσύνη, ενώ στις Κατασκευές, ο αντίστοιχος δείκτης κινείται πολύ κοντά στα ιστορικά χαμηλά του, χωρίς όμως να τα ξεπερνά. Κατά τη δεύτερη περίοδο, η πτώση σταματά και το οικονομικό κλίμα αρχίζει να ανακάμπτει, αργά αλλά σταθερά μέχρι σήμερα. Έτσι, κατά τον τελευταίο μήνα του έτους, τόσο στην ΕΕ, όσο και την Ευρωζώνη, ο δείκτης κλίματος σημειώνει τις υψηλότερες επιδόσεις του για το 2009 συνολικά, αλλά και για τους επιμέρους τομείς και την Καταναλωτική εμπιστοσύνη.

Τον Δεκέμβριο η **Βιομηχανία** είναι και πάλι ο τομέας με τη μεγαλύτερη συμβολή στη βελτίωση του κλίματος, με το σχετικό δείκτη να αυξάνεται κατά 3 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Σημαντική είναι και η άνοδος που καταγράφεται στις **Υπηρεσίες**, κυρίως όμως στην ΕΕ (κατά 6 μονάδες) και λιγότερο στην Ευρωζώνη (μόλις 1 μονάδα), ενώ στο **Λιανικό Εμπόριο**, ο σχετικός δείκτης ανέρχεται οριακά στην Ευρωζώνη και παραμένει αμετάβλητος στην ΕΕ. Στις **Κατασκευές**, αντίθετα από τους άλλους τομείς, σημειώνεται κάμψη των προσδοκιών κατά 1 μονάδα στην ΕΕ και κατά 2 στην Ευρωζώνη. Από την πλευρά της ζήτησης, η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** σημειώνει οριακή άνοδο τόσο στην ΕΕ όσο και την Ευρωζώνη, με το φόβο της ανεργίας να περιορίζεται πολύ ήπια και αργά όμως τους τελευταίους μήνες. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώνεται στις -16 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη, με τις *προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής* να βελτιώνονται στην Ευρωζώνη και να παραμένουν σταθερές στην ΕΕ, τα *αποθέματα* να αποκλιμακώνονται σημαντικά και στις δύο ζώνες και τα *επίπεδα των παραγγελιών* να σημειώνουν ήπια άνοδο.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώνονται στις -3 μονάδες και στις δύο ζώνες, με τις *εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα* των επιχειρήσεων να βελτιώνονται σε ΕΕ και να μην μεταβάλλονται στην Ευρωζώνη. Οι *εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα ζήτηση* ανακάμπτουν έντονα στην ΕΕ, αλλά ήπια στην Ευρωζώνη, ενώ οι *προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης*, τόσο στην ΕΕ όσο και την Ευρωζώνη συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία.

- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι επιχειρηματικές προσδοκίες δεν μεταβάλλονται στην ΕΕ, παραμένοντας στις -6 μονάδες, ενώ στην Ευρωζώνη βελτιώνονται οριακά, στις -10 μονάδες. Από τα επιμέρους στοιχεία, οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* παραμένουν σταθερές στην ΕΕ και βελτιώνονται ήπια στην Ευρωζώνη, ενώ *τα αποθέματα* αποκλιμακώνονται οριακά και στις δύο ζώνες. Αντίθετα, οι προσδοκίες για την *εξέλιξη των πωλήσεων τους επόμενους μήνες* επιδεινώνονται ελαφρά, τόσο στην ΕΕ, όσο και την Ευρωζώνη.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2008=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

	2001-2008			Μ.Ο έτους								
	Min	Max	M.O	2005	2006	2007	2008	2009				
ΕΕ-27	61,0 Φεβ-09	115,0 Ιουν-07	100,9	100,1	108,5	111,8	91,8	74,3				
Ευρωζώνη	65,3 Φεβ-09	112,8 Μαι-07	100,2	99,1	107,7	109,8	92,4	76,1				
Ελλάδα	43,1 Μαρ-09	114,9 Απρ-04	99,0	89,8	103,0	108,4	89,0	56,9				
2008												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	104,3	101,4	102,9	99,3	98,5	96,1	90,7	88,6	86,9	79,6	73,2	66,4
Ευρωζώνη	102,5	101,1	100,5	98,2	98,7	96,1	91,0	89,9	88,9	81,6	76,6	68,7
Ελλάδα	101,4	103,4	100,0	98,8	94,1	94,1	93,3	92,6	86,0	75,9	69,6	57,9
2009												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	63,2	60,8	60,4	64,0	67,9	71,1	75,0	81,0	82,6	86,0	87,9	92,0
Ευρωζώνη	67,2	65,3	64,6	67,3	70,2	73,2	76,0	80,8	82,8	86,1	88,8	91,3
Ελλάδα	55,4	46,8	42,9	46,3	49,5	59,0	57,2	59,2	63,8	71,7	66,4	64,2

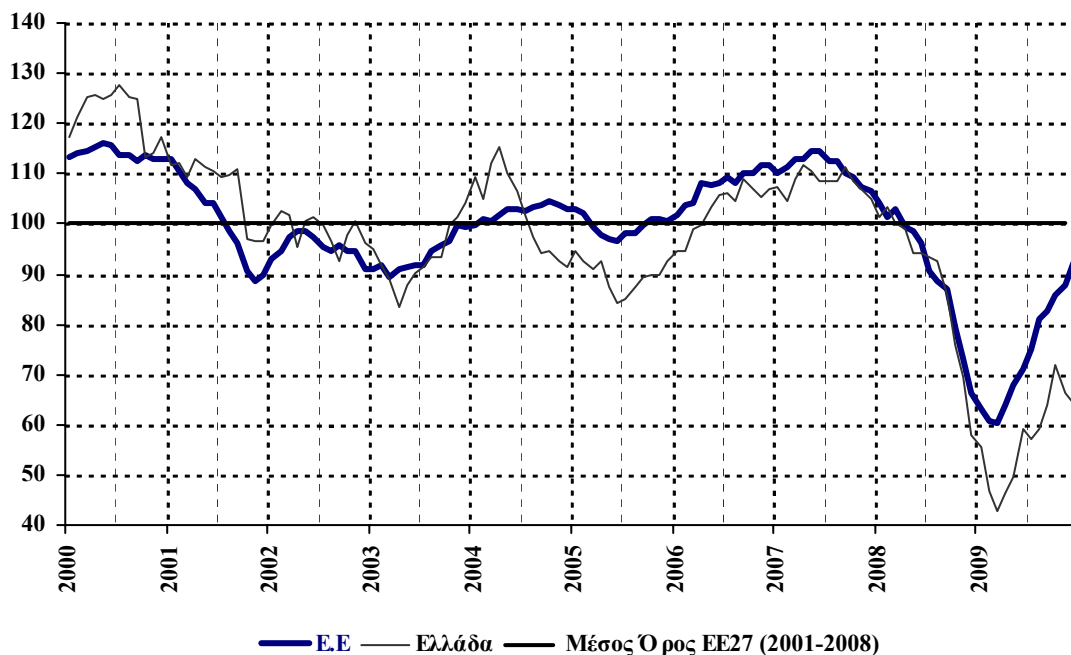
Σημείωση: Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (1990-2008=100) υπολογίζεται με βάση τους επιμέρους Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες, καθώς και το Δείκτη Εμπιστοσύνης στους Καταναλωτές.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Υποχώρηση καταγράφεται στις επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Κατασκευές**, οι οποίες διαμορφώνονται στις -33 και -28 μονάδες αντίστοιχα σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για το *επίπεδο των εργασιών* τους παραμένουν στα ίδια επίπεδα στην ΕΕ και επιδεινώνονται στην Ευρωζώνη, ενώ και οι *προβλέψεις για την απασχόληση*, επιδεινώνονται και στις δύο ζώνες.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** αυξάνεται βελτιώνεται οριακά και στις δύο ζώνες, στις -14 και -16 μονάδες αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την *οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους το επόμενο 12μηνο* παραμένουν στα ίδια επίπεδα σε ΕΕ και Ευρωζώνη, ενώ οι αντίστοιχες για την *οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο διάστημα* δεν μεταβάλλονται στην Ευρωζώνη και επιδεινώνονται οριακά στην ΕΕ. Αντίθετα, τόσο η *πρόθεση για αποταμίευση*, όσο και οι προβλέψεις για την *εξέλιξη της ανεργίας το επόμενο 12μηνο* βελτιώνονται ελαφρά και στις δύο ζώνες.
- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** – ο οποίος όμως δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη οικονομικού κλίματος – παραμένει

αμετάβλητος στις +17 μονάδες στην ΕΕ και εξασθενεί ελαφρά στην Ευρωζώνη, στις +13 μονάδες. Οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων* δεν μεταβάλλονται στην ΕΕ, ενώ στην Ευρωζώνη επιδεινώνονται, με τις αντίστοιχες για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης* να καταγράφουν ελαφρά πτώση στην ΕΕ και οριακή βελτίωση στην Ευρωζώνη. Σε ότι αφορά τις προβλέψεις της *ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο*, αυτές υποχωρούν οριακά και στις δύο ζώνες.

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-27 και Ελλάδα
(1990-2008=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Σε επίπεδο κρατών, καταγράφεται βελτίωση του οικονομικού κλίματος στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Από τις μεγαλύτερες χώρες, αξιοσημείωτη άνοδος σημειώνεται στο Ην. Βασίλειο (+8,2), αλλά και τη Γαλλία (+4,1), ενώ λιγότερο έντονη είναι η βελτίωση του κλίματος στην Ιταλία (+2,9), στην Γερμανία (+1,7) και στην Ισπανία (+1,2). Το κλίμα στην Ολλανδία δεν μεταβλήθηκε, ενώ στην Πολωνία κατέγραψε μικρή κάμψη (-0,6). Στην Ελλάδα, η διόρθωση του κλίματος τον Νοέμβριο συνεχίζεται και τον Δεκέμβριο, με νέα - πιο ήπια όμως - μείωση δύο μονάδων.

β) Ελλάδα: Νέα επιδείνωση του κλίματος, κυρίως λόγω περαιτέρω εξασθένησης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα, σε αντίθεση και πάλι με την πλειονότητα των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών, επιδεινώνεται για δεύτερο συνεχή μήνα. Ο δείκτης διαμορφώνεται στις 64,2 από τις 66,4 μονάδες τον Νοέμβριο, παραμένοντας ωστόσο υψηλότερα του φετινού μέσου όρου (56,9 μονάδες). Η υποχώρηση του Δεκεμβρίου εκπορεύεται πρωτίστως από τη συνέχιση της διόρθωσης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης για δεύτερο συνεχή μήνα, και δευτερευόντως από τη μείωση των προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο. **Είναι φανερό ότι η έντονη αναθέρμανση των προσδοκιών καταναλωτών και επιχειρήσεων κατά την προεκλογική περίοδο, προσαρμόζεται πλέον στο διαμορφούμενο περιβάλλον και σε μία περίοδο κατά την οποία δημιουργούνται ταυτόχρονα συνθήκες αυστηρής επιτήρησης της ελληνικής οικονομίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και της συνακόλουθης σφιχτής εισοδηματικής πολιτικής στο επόμενο διάστημα.** Στους υπόλοιπους τομείς, οι προσδοκίες επιδεινώνονται στη Βιομηχανία, και στις Κατασκευές, ενώ σχεδόν αμετάβλητη είναι η εικόνα στις Υπηρεσίες. Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες των *προβλέψεων της παραγωγής* και των *εκτιμήσεων για το τρέχον επίπεδο της ζήτησης και των παραγγελιών* επιδεινώνονται, ενώ αντίθετα τα *αποθέματα* δεν μεταβάλλονται ιδιαίτερα.
- στις **Υπηρεσίες**, ενώ οι *προσδοκίες σχετικά με τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης* επιδεινώνονται, η βελτίωση που καταγράφουν οι *εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση*, σταθεροποιούν τις προσδοκίες.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι *εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις* επιδεινώνονται, τα *αποθέματα* καταγράφουν μικρή διόγκωση, ενώ και οι θετικές *προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης* στο επόμενο τρίμηνο εξασθενούν επίσης.
- στις **Κατασκευές**, οι *εκτιμήσεις για το επίπεδο του προγράμματος εργασιών* και οι *προβλέψεις για την απασχόληση* του κλάδου επιδεινώνονται, κυρίως όμως στα Δημόσια Έργα που επηρεάζουν το συνολικό δείκτη.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, καταγράφεται και πάλι καθολική υποχώρηση στους επιμέρους δείκτες: οι *προσδοκίες των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση*, αλλά και οι *προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας* επιδεινώνονται, ενώ στη χαμηλότερη τιμή του έτους διαμορφώνεται η πρόθεση *για αποταμίευση στο επόμενο 12-μηνο*, με τις προβλέψεις για την *εξέλιξη της ανεργίας* να επανέρχονται στα πολύ δυσμενή επίπεδα του Μαΐου.

B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

1. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Νέα υποχώρηση των προσδοκιών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** σημειώνει περαιτέρω επιδείνωση τον Δεκέμβριο και διαμορφώνεται στις 71 μονάδες από τις 74,8 μονάδες τον Νοέμβριο. Η επίδοση αυτή μπορεί να είναι ελαφρώς υψηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (69,4 μονάδες), όμως συνολικά ο μέσος όρος για το 2009 διαμορφώνεται στις 72,1 μονάδες σχεδόν 20 μονάδες χαμηλότερα σε σχέση με το 2008 (μέσος όρος στις 91,9 μονάδες) και περισσότερες από 20 μονάδες σε σύγκριση με το 2007 (102,8 μονάδες). **Η επιδείνωση του Δεκεμβρίου εκπορεύεται κυρίως από τις δυσμενέστερες προβλέψεις των επιχειρήσεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της δραστηριότητάς τους, καθώς οι τρέχουσες εκτιμήσεις φαίνεται να έχουν σταθεροποιηθεί, σε πολύ χαμηλά όμως επίπεδα, καθώς έχει γίνει προσαρμογή στα νέα δεδομένα.** Αναλυτικότερα:

α) Οι **αρνητικές προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες** ενισχύονται για δεύτερο μήνα, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται χαμηλότερα κατά 8 μονάδες, στις -11. Τρεις στις πέντε επιχειρήσεις πάντως προσδοκούν σταθερότητα το επόμενο τρίμηνο, ενώ το ποσοστό εκείνων που αναμένουν άνοδο της παραγωγής τους περιορίζεται στο 14% (από 19%).

β) Οι δυσμενέστερες προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τροφοδοτούνται από το πολύ χαμηλό **επίπεδο παραγγελιών και ζήτησης**, καθώς το σχετικό ισοζύγιο βρίσκεται στις -50 μονάδες (από -47 τον προηγούμενο μήνα), στο μέσο όρο του 2009. Μόνο δύο στις πέντε επιχειρήσεις (από 45% τον Νοέμβριο) εκτιμούν ότι το επίπεδο των παραγγελιών τους βρίσκεται σε κανονικά για την εποχή επίπεδα, ενώ το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι αυτές βρίσκονται σε χαμηλότερα για την εποχή επίπεδα αυξάνεται εκ νέου στο 55% (από 51%).

γ) Οι εκτιμήσεις για τις **παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** ακολουθούν και αυτές πτωτική πορεία, με το ισοζύγιο απαντήσεων να περιορίζεται στις -49 μονάδες (από -43 μονάδες), στα επίπεδα του φετινού μέσου όρου. Πάνω από τις μισές επιχειρήσεις (53% από 49% τον Νοέμβριο) δηλώνουν ότι οι παραγγελίες τους βρίσκονται σε χαμηλότερο του κανονικού για την εποχή ύψος, με μόλις ένα 4% να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Το χαμηλό επίπεδο της ζήτησης εξωτερικού οδηγεί σε αλλαγή τάσης στις **προβλέψεις για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες**: το σχετικό ισοζύγιο επανέρχεται σε αρνητικά επίπεδα, μετά από ένα τρίμηνο θετικών προβλέψεων και διαμορφώνεται στις -10 μονάδες (από +4), 7 μονάδες χαμηλότερα του φετινού μέσου όρου. Η πλειονότητα ωστόσο των επιχειρήσεων (62% από 56%) αναμένει σταθερότητα το επόμενο διάστημα.

δ) Παρά τις συνολικά δυσμενέστερες προβλέψεις και εκτιμήσεις, τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων** δεν διογκώνονται περαιτέρω, αλλά παραμένουν στα επίπεδα του Νοεμβρίου,

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας IOBE (DG ECFIN)
Δεκέμβριος 2009

καθώς οι επιχειρήσεις ακολουθούν μία πιο ορθολογική πολιτική αποθεμάτων. Παρόλα αυτά το σχετικό ισοζύγιο είναι υψηλό, στις +22 μονάδες, γεγονός που συνδέεται και με την πτωτική πορεία των τρεχουσών πωλήσεων των επιχειρήσεων (-11 μονάδες από -13 το σχετικό ισοζύγιο). Έτσι τρεις στις δέκα επιχειρήσεις εκτιμούν ότι τα αποθέματα είναι υψηλά για την εποχή, ενώ μόνο το 65% τα κρίνει ως κανονικά για την εποχή.

ε) Αποθαρρυντικές είναι οι προβλέψεις των επιχειρήσεων σχετικά με τις **πωλήσεις τους κατά τους προσεχείς μήνες**, με το σχετικό ισοζύγιο να καταγράφει την τρίτη χαμηλότερη επίδοση του 2009 και να διαμορφώνεται -10 μονάδες (από -1), στα χαμηλά επίπεδα των πρώτων μηνών του έτους. Αν και η πλειονότητα των επιχειρήσεων (57% από 53%) διατυπώνει προβλέψεις σταθερότητας στις πωλήσεις προσεχώς, ένα σημαντικό 27% (από 24% τον Νοέμβριο) αναμένει και νέα πτώση.

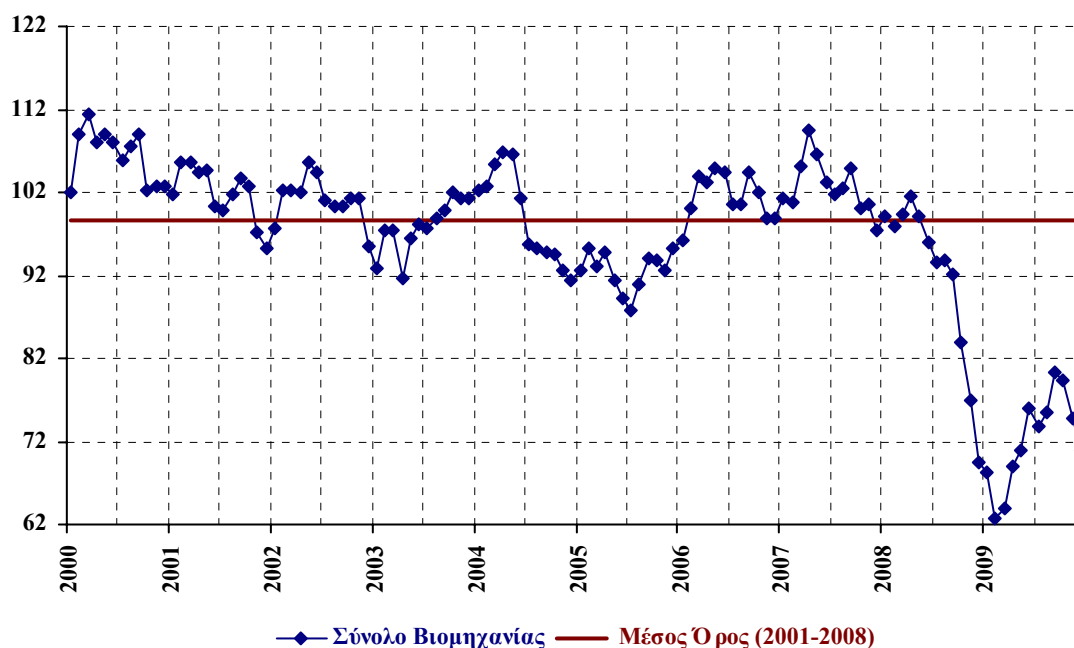
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

	2001-2008			Μ.Ο έτους							
	Min	Max	M.O	2005	2006	2007	2008	2009			
Βιομηχανία (1996-2006=100)	62,8	109,5	98,6	92,6	101,5	102,8	91,9	72,1			
	Φεβ-09	Απρλ-07									
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
99,2	97,8	99,4	101,4	99,2	96,0	93,7	93,9	92,2	83,9	76,8	69,4
2009											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
68,2	62,8	63,8	68,9	70,9	76,0	73,8	75,5	80,4	79,4	74,8	71,0

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προοπτικές για την παραγωγή, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τη συνολική ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

στ) Η πτωτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων αποτυπώνεται τον Δεκέμβριο και στους **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής**, οι οποίοι περιορίζονται στους 4,3 (από 4,6), οριακά χαμηλότερα του φετινού μέσου όρου (4,4 μήνες). Ανάλογη πορεία ακολουθεί και το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού**, το οποίο υποχωρεί στη χαμηλότερη επίδοση του 2009, στο 69,2% (από 70,4%), τονίζοντας την ανησυχία των επιχειρήσεων σχετικά με τις βραχυπρόθεσμες επιδόσεις της δραστηριότητάς τους.

ζ) Οι **προβλέψεις για την απασχόληση** του τομέα επιδεινώνονται επίσης, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων επτά μηνών, στις -17 μονάδες (από -13), παραμένοντας ωστόσο υψηλότερα του φετινού μέσου όρου (-23 μονάδες), καθώς ο μέσος δείκτης επηρεάζεται σημαντικά από τις έντονα αρνητικές επιδόσεις των πρώτων μηνών του 2009. Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων (78% από 80%) εξακολουθεί πάντως να εκτιμά σταθερότητα στις θέσεις εργασίας του τομέα.

η) Σταθερότητα καταγράφεται σχετικά με τις προβλέψεις για **τις τιμές των προϊόντων** το επόμενο τρίμηνο, όπου και πάλι οι προβλέψεις αποκλιμάκωσης υπερτερούν έναντι των πληθωριστικών προσδοκιών, με το σχετικό ισοζύγιο να μη μεταβάλλεται από τις -8 μονάδες, παρά τη συνεχιζόμενη μείωση της ζήτησης.

θ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις διαμορφώνονται σε επίπεδα παραπλήσια της μέτρησης Σεπτεμβρίου. Έτσι, για τρίτη συνεχή μέτρηση, το 85% των επιχειρήσεων δηλώνει πως η ανταγωνιστική του θέση δεν έχει μεταβληθεί το τελευταίο τρίμηνο στην εγχώρια αγορά, ενώ τα ισοζύγια απαντήσεων για τις αγορές της ΕΕ και τον υπόλοιπο κόσμο υποχωρούν μόνο οριακά, στις -2 και -1 μονάδες αντίστοιχα.

Στους επιμέρους κλάδους σημειώνεται υποχώρηση των προσδοκιών στα Καταναλωτικά και στα Ενδιάμεσα αγαθά και σταθερότητα στα Κεφαλαιουχικά αγαθά. Αναλυτικότερα:

Στα **Καταναλωτικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών περιορίζεται κατά 5 περίπου μονάδες και διαμορφώνεται στις 76,4 μονάδες, επίδοση κατώτερη της αντίστοιχης περσινής, αλλά και του φετινού μέσου όρου. Η έντονη πτώση του Νοεμβρίου στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη παραγωγή, συνεχίζεται και τον Δεκέμβριο, με το σχετικό ισοζύγιο να καταγράφει τη χαμηλότερη τιμή του έτους (-11 μονάδες από +4), ενώ σημαντικά εξασθενούν και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου, καταγράφοντας αρνητικό ισοζύγιο μετά από εννέα μήνες θετικών προβλέψεων. Οι δυσμενέστερες προβλέψεις αποτελούν συνέχεια των δυσμενών εκτιμήσεων για τα επίπεδα των παραγγελιών και της εγχώριας ζήτησης τα οποία αν και βελτιώνονται ελαφρά, βρίσκονται στις -35 μονάδες. Ήπια άνοδος καταγράφεται και στις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες εξωτερικού, παρόλο που οι προβλέψεις για τις εξαγωγές του επόμενου τριμήνου επιδεινώνονται αισθητά (στις -3 μονάδες από +11 το σχετικό ισοζύγιο). Οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου παραμένουν έντονα δυσμενείς, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -19 μονάδες (από -11), ενώ και τα αποθέματα είναι διογκωμένα, αν και τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις εκτιμούν ότι αυτά βρίσκονται σε κανονικά για την εποχή επίπεδα. Το ποσοστό χρησιμοποίησης του

εργοστασιακού δυναμικού «πέφτει» στη χαμηλότερη επίδοση του έτους, στο 70,5%, ενώ στο τριμηνιαίο ερώτημα για την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων, οι εκτιμήσεις παραμένουν αμετάβλητες για την εγχώρια και ευρωπαϊκή αγορά, ενώ καταγράφεται άνοδος στις λοιπές διεθνείς αγορές.

Στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών παραμένει τον Δεκέμβριο στα ίδια επίπεδα με τον Νοέμβριο, στις 74,2 μονάδες, υψηλότερα του φετινού μέσου όρου (68,9 μονάδες), αλλά και της αντίστοιχης περσινής επίδοσης (69,3 μονάδες), όταν οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης άρχισαν να πλήττουν έντονα το συγκεκριμένο κλάδο. Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων στα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας επιδεινώνονται συνολικά, σε συνέχεια της δυσαρέσκειας για την τρέχουσα δραστηριότητα, με εξαίρεση ίσως τις εξαγωγές, οι οποίες βελτιώνονται, αλλά και τα αποθέματα, όπου θετικές και αρνητικές εκτιμήσεις ισοσκελίζονται και το σχετικό ισοζύγιο μηδενίζεται (από +14 μονάδες). Ωστόσο, οι προβλέψεις για την παραγωγή το επόμενο τρίμηνο υποχωρούν κατά 9 μονάδες, στις -27 μονάδες, στην τρίτη χαμηλότερη επίδοση του έτους, όπως και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις, όπου το αρνητικό ισοζύγιο σχεδόν διπλασιάζεται (στις -21 μονάδες). Άλλωστε, οι τρέχουσες παραγγελίες και η ζήτηση παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, συνεχίζοντας την κάθοδο που ξεκίνησε τον Νοέμβριο. Σε σχέση με την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης υποχωρεί, αλλά συγκρατημένα, ενώ οι προσδοκίες μείωσης των τιμών του κλάδου εξακολουθούν να υπερτερούν σημαντικά έναντι των πληθωριστικών προβλέψεων. Σε σχέση, τέλος, με τη μέτρηση Σεπτεμβρίου, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης, περιορίζεται σημαντικά και διαμορφώνεται σε ελαφρώς αρνητικά επίπεδα, τόσο στην εγχώρια αγορά, όσο και στις υπόλοιπες διεθνείς αγορές.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Ενδιάμεσα Αγαθά** περιορίζονται για τρίτο συνεχή μήνα, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 63,8 μονάδες (από 68,5), επίδοση ελαφρώς κατώτερη του φετινού μέσου όρου, αλλά υψηλότερη της περσινής (56,2 μονάδες). Από τα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της παραγωγής παραμένουν στα ίδια επίπεδα, στις -10 μονάδες, ενώ έντονη είναι η πτώση που καταγράφεται στις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο φετινό μέσο όρο, στις -67 μονάδες (από -58). Σημαντική υποχώρηση σημειώνουν και οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού, αλλά και οι προβλέψεις των εξαγωγών το επόμενο διάστημα. Στα χαμηλότερα επίπεδα του τελευταίου τετραμήνου διαμορφώνονται οι προσδοκίες για την απασχόληση του κλάδου, με το σχετικό ισοζύγιο να υποχωρεί στις -24 μονάδες (από -16), ενώ μείωση, αν και πολύ ηπιότερη, καταγράφουν και οι προβλέψεις για την παραγωγή το επόμενο τρίμηνο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται ελαφρώς κάτω του φετινού μέσου όρου, στις -9 μονάδες. Η διόγκωση των αποθεμάτων συνεχίζεται για τρίτο μήνα, με το σχετικό ισοζύγιο να καταγράφει την υψηλότερη απόδοση του τελευταίου οκταμήνου, στις +32 μονάδες (από +29). Οι προβλέψεις αποκλιμάκωσης των τιμών διατηρούνται, αν και είναι σημαντικά ηπιότερες σε σχέση με τους άλλους κλάδους, ενώ το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού περιορίζεται στο 66,1%. Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα για την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων, καταγράφεται σχετική σταθερότητα στις εκτιμήσεις τους για την εγχώρια αγορά και τις αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποδυνάμωση της θέσης τους στις υπόλοιπες αγορές.

2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: *Επιδείνωση προσδοκιών κυρίως στα Δημόσια Έργα*

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές, με τη συνεχή βελτίωση του προηγούμενου τριμήνου, σημειώνει τον Δεκέμβριο πτώση 4 περίπου μονάδων και διαμορφώνεται στις 68,1 μονάδες (από 72,4 μονάδες), υψηλότερα πάντως από τη μέση φετινή επίδοση (65,5 μονάδες), αλλά χαμηλότερα της αντίστοιχης περσινής (73 μονάδες). **Είναι φανερό ότι ο τομέας εξακολουθεί να βρίσκεται σε κρίση και οι προσδοκίες να είναι πολύ περιορισμένες, αν και θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διακυμάνσεις του τελευταίου επταμήνου δεν είναι τόσο έντονες όσο ήταν το πρώτο διάστημα του έτους.** Από τους επιμέρους δείκτες δραστηριότητας, οι αρνητικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους εντείνονται, με το 1/3 των επιχειρήσεων να αξιολογεί ως πτωτική την πορεία των εργασιών της κατά το τελευταίο τρίμηνο. Ακόμα πιο αρνητικές είναι όμως οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την πορεία του προγράμματος εργασιών τους στο προσεχές τρίμηνο, με ένα 41% να αναμένει και νέα πτώση. Ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις -36 μονάδες, επίδοση που είναι η καλύτερη φετινή.

Η δυσaréσκεια από την τρέχουσα δραστηριότητα απεικονίζεται και στη σημαντική υποχώρηση της εξασφαλισμένης δραστηριότητας η οποία περιορίζεται επίσης στα χαμηλότερα επίπεδα του έτους, στους 12,1 μήνες (από 15,4). Ταυτόχρονα, το ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνει ότι δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα στη λειτουργία του περιορίζεται επίσης στη χαμηλότερη τιμή του έτους, μόλις στο 10% (από 14% τον προηγούμενο μήνα), με όσους διαφωνούν να προβάλλουν ως βασικότερα εμπόδια τη χαμηλή ζήτηση (26%), την ανεπαρκή χρηματοδότηση (30%), αλλά και παράγοντες που συνδέονται με τις μεγάλες εκπτώσεις, τη γραφειοκρατία και το θεσμικό πλαίσιο, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τα δημόσια έργα (30%). Σε αυτό το δυσμενές περιβάλλον, οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση του τομέα εντείνονται, αφού το 41% (από 32% τον Νοέμβριο) αναμένει περαιτέρω πτώση το επόμενο διάστημα. Τέλος σε όρους τιμών, οι έντονα αποπληθωριστικές προσδοκίες καθόλη τη διάρκεια του έτους εξομαλύνονται τον Δεκέμβριο, αν και εξακολουθούν να υπερτερούν οι προσδοκίες αποκλιμάκωσης κατά 11 μονάδες, έναντι των προβλέψεων ανόδου.

Θα πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι η υποχώρηση του συνολικού δείκτη προέρχεται περισσότερο από την πτώση των προσδοκιών στα Δημόσια Έργα, παρά στις Ιδιωτικές Κατασκευές όπου οι προσδοκίες παραμένουν αμετάβλητες. Αναλυτικότερα:

Στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών παραμένει τον Δεκέμβριο σχεδόν αμετάβλητος στην υψηλότερη φετινή του επίδοση, στις 59,6 μονάδες, ανώτερη ακόμα και από την αντίστοιχη περσινή (41,8 μονάδες). Φαίνεται πως το τελευταίο εξάμηνο οι προσδοκίες του κλάδου έχουν σταθεροποιηθεί σε επίπεδα που ξεπερνούν τις 50 μονάδες, συντηρώντας μία μικρή τάση ανάκαμψης της αγοράς μετά τη μεγάλη πτώση και τις έντονες διακυμάνσεις των αρχών του έτους. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία των εργασιών παραμένουν αρνητικές, αλλά καταγράφουν την υψηλότερη φετινή τους επίδοση, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -11 μονάδες και μόνο 27% να δηλώνει πτώση. Ωστόσο οι προβλέψεις για την πορεία των εργασιών το επόμενο τρίμηνο, μπορεί να

παραμένουν αμετάβλητες και να μην επιδεινώνονται τον Δεκέμβριο, ακόμα όμως οι μισές επιχειρήσεις του κλάδου αναμένουν πτώση των εργασιών. Άλλωστε οι μήνες εξασφαλισμένη δραστηριότητας συρρικνώνονται πλέον στους 6,8 (από 9,4 τον Νοέμβριο), σε πολύ χαμηλά ιστορικά επίπεδα. Σε όρους απασχόλησης, το σχετικό ισοζύγιο παραμένει και αυτό στα επίπεδα του Νοεμβρίου, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει πτώση να κινείται και πάλι στο 35-36%. Σε ότι αφορά τις τιμές, για δεύτερο συνεχόμενο μήνα υπερτερούν οι προβλέψεις ανόδου έναντι των προβλέψεων πτώσης, την ίδια στιγμή που πάνω από τις μισές επιχειρήσεις (53%) δηλώνουν ότι η λειτουργία τους παρεμποδίζεται από τη χαμηλή ζήτηση. Δυσκολίες στη χρηματοδότηση εντοπίζει το 23% των επιχειρήσεων του δείγματος, ενώ μόνο μία στις πέντε επιχειρήσεις κρίνει ότι η λειτουργία της δεν παρεμποδίζεται.

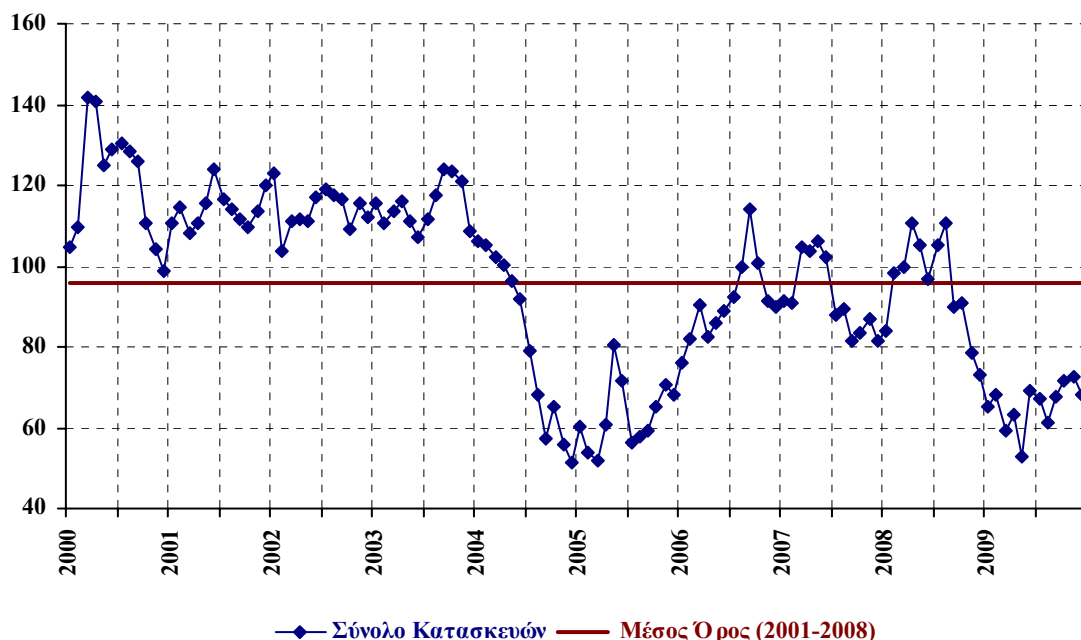
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

			2001-2008	Μ.Ο έτους							
	Min	Max	M.O	2005	2006	2007	2008	2009			
Κατασκευές (1996-2006=100)	51,4	123,8	95,8	63,0	91,1	92,5	95,3	65,5			
	Δεκ-04	Σεπτ-03									
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
84,2	98,1	99,7	110,5	105,4	97,0	105,2	110,5	90,0	90,9	78,7	73,0
2009											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
65,0	68,3	59,1	63,0	52,8	69,0	67,4	61,5	67,6	71,6	72,4	68,1

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, σημειώνεται σημαντική πτώση στις επιχειρηματικές προσδοκίες τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στα χαμηλότερα επίπεδα του τελευταίου εξαμήνου, στις 72,3 μονάδες (από 79,1), χαμηλότερα του φετινού μέσου όρου

(77,5), αλλά και της αντίστοιχης περσινής (90 μονάδες). Ωστόσο, από τον Ιούλιο και μετά, ο δείκτης πάντως κινείται στην περιοχή των 72-78 μονάδων, με τάση μάλλον προς τη σταθεροποίηση σε αυτά τα χαμηλά επίπεδα. Ως προς τις εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο εργασιών, αυτές βρίσκονται στο πλέον αρνητικό τους σημείο μετά τον Μάρτιο του 2009, αν και πάνω από τις μισές επιχειρήσεις (53%) δηλώνουν σταθερότητα το τελευταίο διάστημα. Το ίδιο αρνητικές είναι και οι προβλέψεις για την εξέλιξη του προγράμματος εργασιών βραχυπρόθεσμα, με το σχετικό δείκτη να μην μεταβάλλεται από τις -31 μονάδες. Οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίζονται και στον κλάδο αυτό σημαντικά, στη χαμηλότερη τιμή του έτους, στους 14,3, όταν για την ίδια περίοδο πέρυσι διαμορφώνονταν στους 21,3 μήνες. Τέλος μόλις το 6% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία τον Δεκέμβριο, με το 1/3 να κρίνει ως σημαντικότερα εμπόδια στη δραστηριότητά του την ανεπαρκή χρηματοδότηση, το 41% τις μεγάλες εκπτώσεις και τη γραφειοκρατία των δημοπρατήσεων. Σε όρους τιμών πάντως, καταγράφεται σημαντική υποχώρηση των έντονα αποπληθωριστικών προσδοκιών των προηγούμενων μηνών, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο ήμισυ του φετινού μέσου όρου, στις -17 μονάδες

3. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Έντονη υποχώρηση προσδοκιών

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στο **Λιανικό Εμπόριο** υποχωρούν σημαντικά τον Δεκέμβριο, για δεύτερο συνεχή μήνα, και διαμορφώνονται στο μέσο όρο της φετινής χρονιάς, στις 81 μονάδες, καταγράφοντας πτώση 10 μονάδων σε σχέση με τον Νοέμβριο. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι βρίσκονται σε πολύ υψηλότερο επίπεδο από την αντίστοιχη περσινή επίδοση (66,5 μονάδες), όταν ο δείκτης είχε καταβαραθρωθεί λόγω οικονομικής κρίσης. Από την άλλη πλευρά κατά μέσο όρο φέτος ο δείκτης διαμορφώθηκε γενικά στις 80,5 μονάδες, έναντι 102,5 μονάδων το 2008 και 120,8 μονάδων το 2007. Από τους επιμέρους δείκτες, έντονη είναι η πτώση που καταγράφεται στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα πορεία των πωλήσεών τους, με το σχετικό δείκτη να αλλάζει πρόσημο και να διαμορφώνεται στις -14 μονάδες (από +1), ύστερα από ένα εξάμηνο κατά το οποίο επικρατούσαν οι θετικές προβλέψεις. **Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών των εκτιμήσεων δεν ενσωματώνει την κίνηση της τελευταίας κρίσιμης εβδομάδας του Δεκεμβρίου, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των απαντήσεων συγκεντρώθηκε πριν από αυτήν. Επιπλέον, ενδεχομένως να καταγράφεται η αναμονή των καταναλωτών για την περίοδο των χειμερινών εκπτώσεων με συνέπεια τις συντηρητικές δαπάνες κατά τη διάρκεια των εορτών. Ωστόσο, η φετινή πορεία της ζήτησης είναι σαφώς καλύτερη σημείο σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή, όταν οι αναταραχές που είχαν σημειωθεί είχαν επηρεάσει την αγορά.**

Οι προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές παραμένουν αρνητικές, στα επίπεδα του προηγούμενου μήνα (-9 ο σχετικός δείκτης), ενώ εξασθενούν και οι θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου. Μία στις τέσσερις επιχειρήσεις κρίνει το ύψος των αποθεμάτων υψηλό για την εποχή, καθώς πλησιάζει η εποχή των χειμερινών εκπτώσεων. Στα θετικά του τομέα θα πρέπει να σημειωθεί η αλλαγή τάσης στις προβλέψεις για την απασχόληση, καθώς οι προβλέψεις ανόδου υπερισχύουν ξανά των προβλέψεων πτώσης, με

αποτέλεσμα το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +14 μονάδες. Σε όρους τιμών, οι έντονα αποπληθωριστικές προσδοκίες εξομαλύνονται, με δύο στις τρεις επιχειρήσεις να αναμένουν σταθερότητα το επόμενο διάστημα.

Με εξαίρεση τα Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση, όπου καταγράφεται μικρή άνοδος των προσδοκιών, στους υπόλοιπους κλάδους που εξετάζονται, οι σχετικοί δείκτες υποχωρούν ήπια, αλλά αρκετά έντονα στα Είδη Οικιακού Εξοπλισμού και στα Οχήματα – Ανταλλακτικά. Αναλυτικότερα:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** παρότι ανακόπτει τη συνεχή ανοδική πορεία του προηγούμενου τριμήνου, εντούτοις παραμένει σε υψηλά για το έτος επίπεδα. Ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται στις 103,5 μονάδες (από 107,6), επίδοση ανώτερη της αντίστοιχης περσινής (100,5 μονάδες). Τρεις στις πέντε επιχειρήσεις του κλάδου (από 49%) δηλώνουν ικανοποιημένες από τις τρέχουσες πωλήσεις τους, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους να διαμορφώνονται και αυτές σε υψηλά επίπεδα, στη δεύτερη καλύτερη επίδοση του έτους, στις +43 μονάδες (από +49). Οι ανοδικές προβλέψεις για τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές περιορίζονται ελαφρά, όμως παραμένουν υψηλές, καθώς το 44% των επιχειρήσεων αναμένει και νέα άνοδο στο επόμενο διάστημα (από 53%). Η αισιοδοξία πάντως των επιχειρήσεων είναι εμφανέστερη στις προβλέψεις τους για την απασχόληση, όπου μετά από δύο μήνες απογοητευτικών επιδόσεων, ο σχετικός δείκτης ανακάμπτει στις +40 μονάδες. Τα χαμηλού ύψους αποθέματα των προηγούμενων τεσσάρων μηνών, διορθώνονται τον Δεκέμβριο με το ισοζύγιο να κινείται στις +7 μονάδες (από -11), ενώ τέλος, σε σχέση με τις τιμές, οι διακυμάνσεις συνεχίζονται, με τον αντίστοιχο δείκτη να επανέρχεται σε θετικά επίπεδα (στις +8 μονάδες).

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

			2001-2008	Μ.Ο έτους							
	Min	Max	M.O	2006	2007	2008	2009	2009			
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)	60,2	124,3	102,9	110,8	120,8	102,5	80,7	80,5			
	Μαρ-09	Μαι-07									
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
117,0	120,8	118,5	119,7	118,1	110,6	101,3	96,9	95,3	88,7	77,1	66,5
2009											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
65,3	61,9	60,2	64,5	80,7	90,4	91,4	88,5	91,4	99,0	91,1	81,0

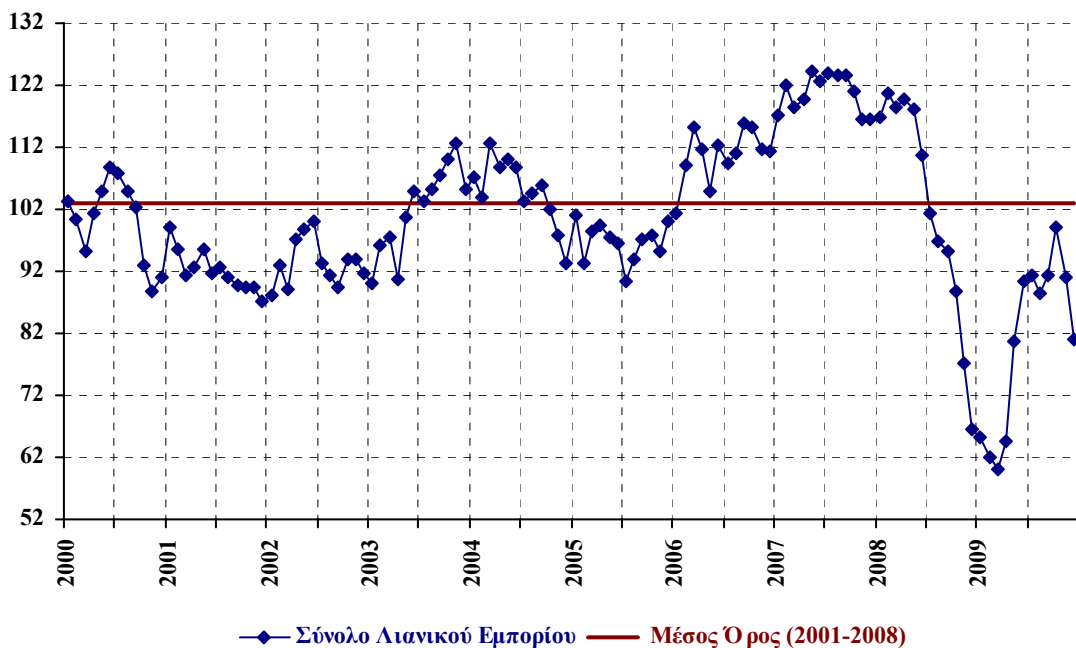
Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις και το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Τα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση** είναι ο μόνος κλάδος στον οποίο οι επιχειρηματικές προσδοκίες τον Δεκέμβριο βελτιώνονται, έστω και ελαφρά, ύστερα από την προς τα κάτω διόρθωση του Νοεμβρίου. Ο δείκτης διαμορφώνεται στις 95,4 μονάδες (από 93,4 μονάδες), επίδοση ανώτερη του φετινού μέσου όρου (90,6 μονάδες), αλλά και της αντίστοιχης περσινής επίδοσης (87,5 μονάδες), όταν και άρχισαν να καταγράφονται έντονα οι πρώτες επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον κλάδο. Από τους επιμέρους δείκτες δραστηριότητας, σημειώνεται άνοδος στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους, με το σχετικό

ισοζύγιο να διαμορφώνεται στη δεύτερη καλύτερη τιμή του για φέτος (στις +4 μονάδες από -10 τον προηγούμενο μήνα), γεγονός το οποίο επέτρεψε την αποκλιμάκωση του όγκου των αποθεμάτων. Μία στις τέσσερις επιχειρήσεις (από 15% τον Νοέμβριο) προβλέπει μάλιστα άνοδο των παραγγελιών προς τους προμηθευτές, παρόλο που το ποσοστό εκείνων που αναμένουν άνοδο στις πωλήσεις τους το επόμενο διάστημα περιορίζεται κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες στο 25% (από 34%). Σχεδόν ομόφωνα οι επιχειρήσεις (90%) προβλέπουν σταθερότητα της απασχόλησης, ενώ πτωτική συνεχίζει να είναι η αναμενόμενη πορεία των τιμών.

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Έντονη επιδείνωση των προσδοκιών σημειώνεται στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού**, όπου οι επιχειρηματικές προσδοκίες «χάνουν» σχεδόν 18 μονάδες και διαμορφώνονται στις 65,7, επίδοση κατώτερη και της αντίστοιχης περσινής επίδοσης. Από τους επιμέρους δείκτες δραστηριότητας, είναι πρωτίστως η κατακόρυφη διόγκωση των αποθεμάτων που επιδρά στο δείκτη, αφού μετά την έντονη αποκλιμάκωση του προηγούμενου τριμήνου και σε συνδυασμό με την τρέχουσα μειωμένη ζήτηση, πλέον ένα ευρύ 43% των επιχειρήσεων (από 19% τον Νοέμβριο) δηλώνει ότι αυτά βρίσκονται σε υψηλότερα από τα κανονικά για την εποχή επίπεδα. Οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου επανέρχονται επίσης σε ελαφρώς αρνητικά επίπεδα (στις -2 μονάδες από +3), γεγονός όμως που δεν επηρεάζει τις παραγγελίες προς προμηθευτές, οι οποίες θα ενισχυθούν εν' όψει εκπτώσεων. Στα θετικά του κλάδου θα πρέπει να λογιστεί και η πρόβλεψη για σταθεροποίηση της απασχόλησης από εννιά στις δέκα επιχειρήσεις (από 75%). Τέλος, στις προβλέψεις για την πορεία των τιμών κυριαρχούν και πάλι με διαφορά (-20 μονάδες από -28) οι προσδοκίες αποκλιμάκωσης.

Στη δυσμενέστερη επίδοση του τελευταίου οκταμήνου διαμορφώνονται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, με το σχετικό δείκτη να «χάνει» 23 σχεδόν μονάδες και να διαμορφώνεται στις 62,1 μονάδες, αρκετά χαμηλότερα του φετινού μέσου όρου (76,4 μονάδες). Σε κάθε όμως περίπτωση εξακολουθεί να βρίσκεται ακόμα αρκετά πάνω από τη χειρότερη ιστορικά επίδοση του Δεκεμβρίου του 2008 (27,8 μονάδες). Η αναστολή του μέτρου της απόσυρσης επηρέασε το τελευταίο δίμηνο την πορεία του κλάδου. Ο δείκτης των εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις συρρικνώνεται τον Δεκέμβριο στις -40 μονάδες (από +8), ενώ και τα αποθέματα εμφανίζονται περισσότερο διογκωμένα σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Οι κυρίαρχες αρνητικές προσδοκίες στις παραγγελίες προς προμηθευτές διατηρούνται, με το 57% των επιχειρήσεων να αναμένει περαιτέρω υποχώρηση, ενώ και το αρνητικό ισοζύγιο για την απασχόληση διευρύνεται περαιτέρω, στις -47 μονάδες (από -37). Το δυσμενές κλίμα αποτυπώνεται άλλωστε και στις προβλέψεις για τις βραχυπρόθεσμες πωλήσεις, όπου οι θετικές προσδοκίες σχεδόν εξαλείφονται, αφού μόλις ένα 7% προβλέπει άνοδο (από 20%).

Ελαφρά υποχώρηση των προσδοκιών καταγράφεται τον Δεκέμβριο στα **Πολυκαταστήματα**, με το δείκτη να φθάνει στις 113,5 μονάδες (από 115,2 μονάδες), υψηλότερα από το μέσο όρο του έτους (106,4 μονάδες), αλλά και υψηλότερα της αντίστοιχης περσινής επίδοσης (99,8). Πολύ καλά κινήθηκαν οι πωλήσεις αυτής της περιόδου, με το σχετικό δείκτη να ανέρχεται στις +47 μονάδες (από +42). Ευνοϊκότερες είναι και οι προβλέψεις των επιχειρήσεων του κλάδου, τόσο σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές, όσο και σε σχέση με τις πωλήσεις, όπου και στις δύο περιπτώσεις καταγράφονται οι υψηλότερες επιδόσεις του έτους, με τέσσερις στις πέντε επιχειρήσεις να αναμένουν άνοδο των πωλήσεών τους το επόμενο διάστημα. Ελαφρώς ανοδικά κινείται και ο δείκτης της απασχόλησης, αν και η συντριπτική πλειονότητα αναμένει σταθερότητα (80% από 83%). Το στοιχείο ωστόσο που επηρεάζει αρνητικά το δείκτη και εν τέλει οδηγεί σε μείωσή του είναι οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα, όπου μετά τη σημαντική ρευστοποίηση των προηγούμενων επτά μηνών, οι εκτιμήσεις Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου υποδηλώνουν διογκωση. Τέλος, σχετικά με τις τιμές, όπου από την αρχή του έτους καταγράφονται έντονες διακυμάνσεις στις προβλέψεις, τον Δεκέμβριο υπερτερούν οι προσδοκίες ανόδου κατά 14 μονάδες έναντι των προσδοκιών μείωσης.

4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: *Αμετάβλητο το κλίμα*

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** καταγράφει οριακή μόνο υποχώρηση τον Δεκέμβριο και διαμορφώνεται στις 70,6 μονάδες από τις 71,8 μονάδες τον Νοέμβριο, επίδοση ελαφρώς ανώτερη μάλιστα της αντίστοιχης περσινής (65,7 μονάδες). Συνολικά το 2009 ο δείκτης κινείται σχεδόν 30 μονάδες χαμηλότερα του 2008, στις 70,6 μονάδες έναντι 97,8 μονάδων πέρυσι και 106,6 μονάδων το 2007. **Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι το από τον Σεπτέμβριο και μετά οι μεταβολές στις επιχειρηματικές προσδοκίες είναι οριακές, με το δείκτη να κινείται στις 68-72 μονάδες. Στο κλείσιμο του έτους, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τα τρέχοντα στοιχεία δραστηριότητάς τους καθώς και οι βραχυπρόθεσμες προβλέψεις τους συνεχίζουν να κινούνται σε αρνητικά επίπεδα και να επιδεινώνονται ελαφρώς.** Έτσι οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα

δραστηριότητα επιδεινώνονται για τέταρτο μήνα, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -19 από τις -14 μονάδες τον Νοέμβριο, αν και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση βελτιώνονται ελαφρά από τον Οκτώβριο και μετά, με μία στις πέντε επιχειρήσεις να δηλώνει αυξημένη ζήτηση το τελευταίο διάστημα. Όμως οι αρνητικές προβλέψεις για την εξέλιξη της στο επόμενο διάστημα εντείνονται και το σχετικό ισοζύγιο διευρύνεται στις -12 μονάδες (από -8), στο μέσο όρο του έτους. Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν και τις προβλέψεις για την απασχόληση στον τομέα, με μία στις τέσσερις επιχειρήσεις να αναμένει περαιτέρω υποχώρηση στο επόμενο τρίμηνο. Σχετικά με τις τιμές, οι προσδοκίες δεν μεταβάλλονται το τελευταίο τρίμηνο, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται και πάλι στις -8 μονάδες. Τέλος, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία περιορίζεται ελαφρώς τον Δεκέμβριο (30%), ενώ όσοι διαφωνούν προβάλλουν πρωτίστως την ανεπάρκεια ζήτησης (31%) ως βασικό πρόσκομμα στη δραστηριότητά τους, με την ευρύτερη οικονομική κατάσταση (22%) και την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης (13%) να ακολουθούν.

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών σημειώνονται τα εξής:

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια** υποχωρούν για τρίτο διαδοχικό μήνα, με το δείκτη των επιχειρηματικών προσδοκιών να διαμορφώνεται στις 78,4 μονάδες (από 82,4 μονάδες τον Νοέμβριο). Όμως ο δείκτης βρίσκεται 10 μονάδες υψηλότερα της αντίστοιχης περυσινής, γεγονός που φανερώνει ότι η φετινή εορταστική περίοδος ήταν καλύτερη, παρά την επιδείνωση των τελευταίων μηνών. Συγκεκριμένα, υποχώρηση καταγράφεται στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα κατάστασή τους, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο μέσο όρο των επιδόσεων του 2009, στις -11 μονάδες (από -7). Η ζήτηση – λαμβάνοντας υπόψη την εποχικότητα, δηλαδή την εορταστική περίοδο – δεν έχει μεταβληθεί σημαντικά, με τις αρνητικές εκτιμήσεις να υπερτερούν ελαφρά των θετικών, αλλά ταυτόχρονα τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις να δηλώνουν ότι αυτή έχει παραμείνει σταθερή το τελευταίο τρίμηνο. Στο αμέσως προσεχές διάστημα δεν προβλέπεται κάποια ανάκαμψη αφού και η βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης θα είναι πτωτική, γεγονός που δεν επιτρέπει αισιοδοξία για ανάκαμψη της απασχόλησης στον κλάδο το επόμενο διάστημα. Οι τιμές πάντως συνεχίζουν να υποχωρούν, σε προσπάθεια αντιστάθμισης της μειωμένης ζήτησης, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται κάτω του φετινού μέσου όρου, στις -19 μονάδες. Άλλωστε, η ανεπαρκής ζήτηση είναι, σύμφωνα με τις μισές επιχειρήσεις, το βασικότερο πρόσκομμα που αντιμετωπίζουν στη λειτουργία τους.

Από την άλλη πλευρά, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τουριστικά Πρακτορεία** καταγράφει οριακή βελτίωση και τον Δεκέμβριο, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται στις 74,9 μονάδες από τις 73,7 μονάδες τον Νοέμβριο, σε επίπεδο σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή επίδοση (61,7 μονάδες), αλλά και ελαφρώς πάνω από το φετινό μέσο όρο (71,1 μονάδες). Η εικόνα πάντως στα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας είναι μικτή, τόσο στις τρέχουσες εκτιμήσεις, όσο και στις βραχυπρόθεσμες προβλέψεις των επιχειρήσεων: οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα επιδεινώνονται σημαντικά, αφού μόλις το 10% των επιχειρήσεων δηλώνει ικανοποιημένο και το σχετικό ισοζύγιο να καταγράφει -29 μονάδες (από -18). Από την άλλη πλευρά, η ζήτηση του τελευταίου τριμήνου παραμένει σε σταθερά επίπεδα, σύμφωνα με το 64% των επιχειρήσεων (από 46%), όμως οι προβλέψεις για

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας IOBE (DG ECFIN)
Δεκέμβριος 2009

την εξέλιξή της το επόμενο διάστημα καταγράφουν ελαφρά επιδείνωση, με μόλις το 10% και εδώ (από 14%) να αναμένει βελτίωση. Σημαντική είναι όμως η βελτίωση σε όρους απασχόλησης του κλάδου, καθώς οι πολύ αρνητικές προβλέψεις αμβλύνονται αρκετά (στις -14 μονάδες από -29 μονάδες), ενώ και οι αποπληθωριστικές προσδοκίες στις τιμές κυριαρχούν σταθερά. Η χαμηλή ζήτηση κρίνεται και από αυτόν τον κλάδο ως το κυριότερο πρόσκομμα στη λειτουργία των επιχειρήσεων (57%), με την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης να ακολουθεί (24%).

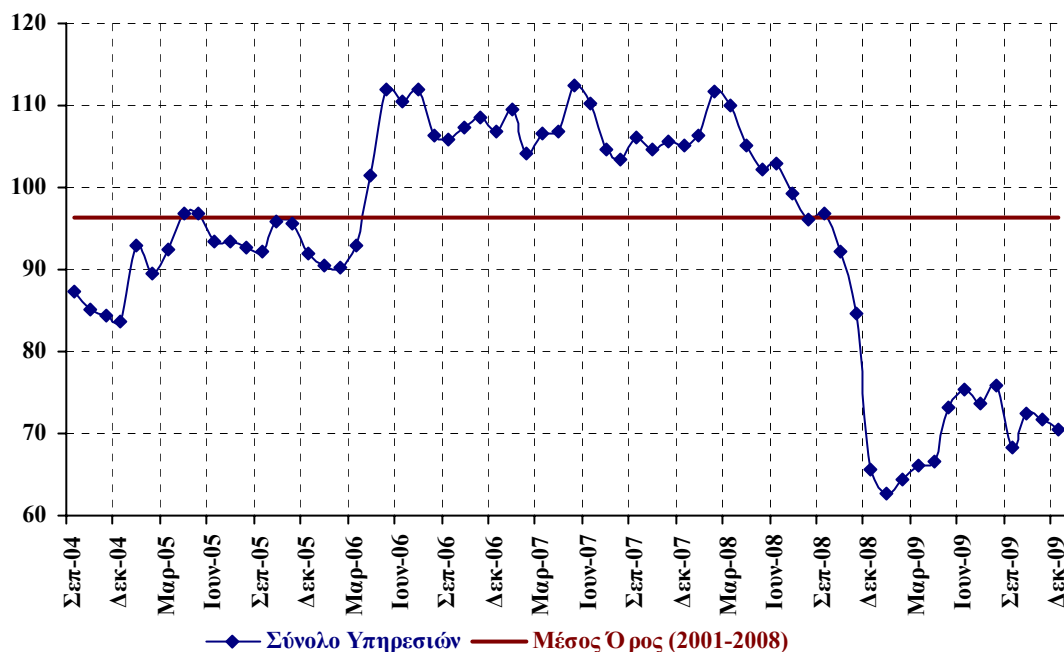
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

	Min	Max	2001-2008		Μ.Ο έτους						
			Μ.Ο	2005	2006	2007	2008	2009			
Υπηρεσίες (1998-2006=100)	62,6	122,5	96,1	93,6	103,7	106,6	97,8	70,6			
	Ιαν-09	3 ^ο τριμ 01									
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
106,4	111,8	110,0	105,2	102,2	103,0	99,4	96,2	96,7	92,2	84,6	65,7
2009											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
62,6	64,5	66,0	66,7	73,2	75,3	73,7	75,8	68,4	72,4	71,8	70,6

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες
(1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες** (εταιρίες συμβούλων, διαφημιστικές και άλλες υπηρεσίες προς επιχειρήσεις κτλ), καταγράφουν σημαντική βελτίωση τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 76,5 μονάδες,

11 μονάδες υψηλότερα σε σχέση με τον Νοέμβριο, στην καλύτερη επίδοση μετά τον Οκτώβριο του 2008. Παρόλο που οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους είναι δυσμενέστερες του Νοεμβρίου, σε όλα τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας καταγράφεται βελτίωση, με σημαντικότερη εκείνη στις προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης. Έτσι, το σχετικό ισοζύγιο εκτινάσσεται στις +14 μονάδες από -21 μονάδες τον Νοέμβριο, δημιουργώντας θετικές προσδοκίες και για την εξέλιξη της απασχόλησης, όπου πλέον ένα 27% (από 16%) αναμένει άνοδο. Η τρέχουσα ζήτηση φαίνεται πως ικανοποιεί το 24% των επιχειρήσεων (από 14%), με το σχετικό ισοζύγιο να ισοσκελίζεται, καταγράφοντας την καλύτερη επίδοση του έτους. Οι προσδοκίες για τις τιμές υποδηλώνουν σταθερότητα το επόμενο διάστημα, ενώ διευρύνεται σημαντικά το ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνει ότι δεν αντιμετωπίζει εμπόδια στην επιχειρηματική του λειτουργία (39% από 29%).

Στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), καταγράφεται εξασθένηση των προσδοκιών τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 78,4 μονάδες (από 86,6 μονάδες), πάνω από το φετινό μέσο όρο (72,4 μονάδες), αλλά και από την αντίστοιχη περσινή επίδοση (50,4 μονάδες). Η επιδείνωση εκπορεύεται κυρίως από την ενίσχυση των δυσμενών προβλέψεων για την απασχόληση, με το ποσοστό που προβλέπει μείωση στο επόμενο τρίμηνο να διπλασιάζεται στο 30%. Είναι οι περιορισμένες προσδοκίες για την πορεία της ζήτησης το επόμενο τρίμηνο που προκαλούν τριγμούς στις προβλέψεις για την απασχόληση, όπου μετά από τρεις μήνες ανόδου, το σχετικό ισοζύγιο υποχωρεί στις -6 μονάδες (από +18). Σχετικά με την τρέχουσα δραστηριότητα, οι αρνητικές εκτιμήσεις περιορίζονται και εδώ, αλλά παραμένουν αρκετά υψηλότερα του φετινού μέσου όρου, ενώ σχετικά με τη ζήτηση το τελευταίο τρίμηνο, το ισοζύγιο των απαντήσεων βελτιώνεται ελαφρά και ισοσκελίζεται. Παρά τις προβλέψεις για μείωση της ζήτησης, το 35% των επιχειρήσεων προβλέπει άνοδο τιμών (από 30%). Τέλος, το 42% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι δεν αντιμετωπίζει εμπόδια στη λειτουργία του, με το 33% να κρίνει την ανεπαρκή ζήτηση και το ισχύον νομικό πλαίσιο (15%) ως τα βασικότερα προσκόμματα.

Στον κλάδο **Υπηρεσιών Πληροφορικής και Ανάπτυξης Λογισμικού**, οι επιχειρηματικές προσδοκίες περιορίζονται αρκετά τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 60,9 μονάδες (από 65,8 μονάδες τον Νοέμβριο), τη δεύτερη χαμηλότερη επίδοση του έτους. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα των επιχειρήσεων παραμένουν στα ίδια, αρνητικά επίπεδα, αν και το 61% (από 54% τον Νοέμβριο) δηλώνει σταθερότητα. Σχεδόν όλα τα στοιχεία δραστηριότητας επιδεινώνονται: τόσο οι τρέχουσες εκτιμήσεις για τη ζήτηση, όσο και οι προβλέψεις για τη μελλοντική εξέλιξη της περιορίζονται, με τα σχετικά ισοζύγια να βρίσκονται στις -29 και -8 μονάδες (από -22 και +5). Αποτέλεσμα αυτού είναι να επηρεάζονται και οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, με το αντίστοιχο ισοζύγιο να επιδεινώνεται στη χαμηλότερη επίδοση του έτους, στις -23 μονάδες (από -18). Περαιτέρω υποχώρηση τιμών των προϊόντων / υπηρεσιών του κλάδου αναμένει σχεδόν μία στις τέσσερις επιχειρήσεις, ενώ σταθερά πάνω από τις μισές επιχειρήσεις επισημαίνουν και πάλι την ανεπάρκεια ζήτησης ως το κυριότερο πρόσκομμα στη λειτουργία τους, με μόλις 12% των επιχειρήσεων του δείγματος, - το χαμηλότερο ποσοστό το 2009 - να κρίνει ότι η λειτουργία του διεξάγεται απρόσκοπτα.

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ: ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

Εξασθένιση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης σημειώνει τον Δεκέμβριο νέα υποχώρηση οκτώ μονάδων και διαμορφώνεται στις -44 μονάδες, ελαφρώς υψηλότερα του φετινού μέσου όρου, αλλά σημαντικά χαμηλότερα των αντίστοιχων ευρωπαϊκών επιδόσεων, οι οποίοι σημειώνουν οριακή άνοδο (στις -14 και -16 μονάδες αντίστοιχα σε ΕΕ και Ευρωζώνη). Στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, οι προσδοκίες των καταναλωτών επιδεινώνονται σε ακόμη οκτώ χώρες, μεταξύ των οποίων και το Ην. Βασίλειο, το Βέλγιο, η Κύπρος, η Πορτογαλία και η Σουηδία, ενώ ο ελληνικός δείκτης παραμένει ανάμεσα στους χαμηλότερους της ΕΕ, στην 22^η θέση. **Αν και, η διόρθωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης για δεύτερο μήνα μετά την άνοδο των προσδοκιών προεκλογικά παρατηρείται διαχρονικά ως μια συστηματική μετεκλογική εξέλιξη, θα πρέπει ένα μέρος της επιδείνωσης να αποδοθεί και στην αβεβαιότητα που δημιουργούν οι εξαγγελίες για τα νέα φορολογικά και δημοσιονομικά μέτρα, ο ταχύς προσδιορισμός των οποίων θα επιτρέψει γρηγορότερη προσαρμογή της καταναλωτικής συμπεριφοράς στα νέα δεδομένα.** Στις προβλέψεις και τις εκτιμήσεις που διαμορφώνουν το δείκτη, καταγράφεται υποχώρηση από 5 έως 7 μονάδες, ενώ η ανασφάλεια των καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας επανέρχεται στο προσκήνιο, αφού ο σχετικός δείκτης ο οποίος βελτιωνόταν τους τελευταίους μήνες, χειροτερεύει από τον προηγούμενο μήνα. Αναλυτικότερα:

■ Επιδείνωση των προβλέψεων της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών

Οι προβλέψεις των Ελλήνων καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες καταγράφουν σημαντική υποχώρηση 7 μονάδων τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -21 μονάδες. Το 13% (από 19%) των ελληνικών νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 44% (από 38%) προβλέπει επιδείνωση ή σημαντική επιδείνωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες της ΕΕ και της Ευρωζώνης διαμορφώνονται στις -1 και -3 μονάδες αντίστοιχα.

■ Υποχώρηση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας

Οι προβλέψεις των ελληνικών νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο υποχωρούν κατά 6 μονάδες, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -30 μονάδες. Πλέον πάνω από τα μισά ελληνικά νοικοκυριά (52% από 46%) αναμένουν ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση και μόλις το 17% προβλέπει μικρή ή μεγάλη βελτίωση στην οικονομική του κατάσταση (από 22%). Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη βρίσκονται σημαντικά χαμηλότερα, στις -8 και -10 μονάδες.

■ Περαιτέρω εξασθένιση και της πρόθεσης για αποταμίευση

Η πρόθεση για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες υποχωρεί σημαντικά, κατά 7 μονάδες, για δεύτερο συνεχή μήνα, και διαμορφώνεται στις -58 μονάδες, στα χαμηλότερα επίπεδα του έτους. Περίπου οκτώ στους δέκα Έλληνες καταναλωτές (81% από 77%) δηλώνουν ως μη πιθανή ή καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12-μηνο, ενώ ένα 17% (από 20%),

την κρίνει ως πιθανή ή πολύ πιθανή. Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη, ο σχετικός δείκτης βρίσκεται πολύ υψηλότερα, στις -5 μονάδες.

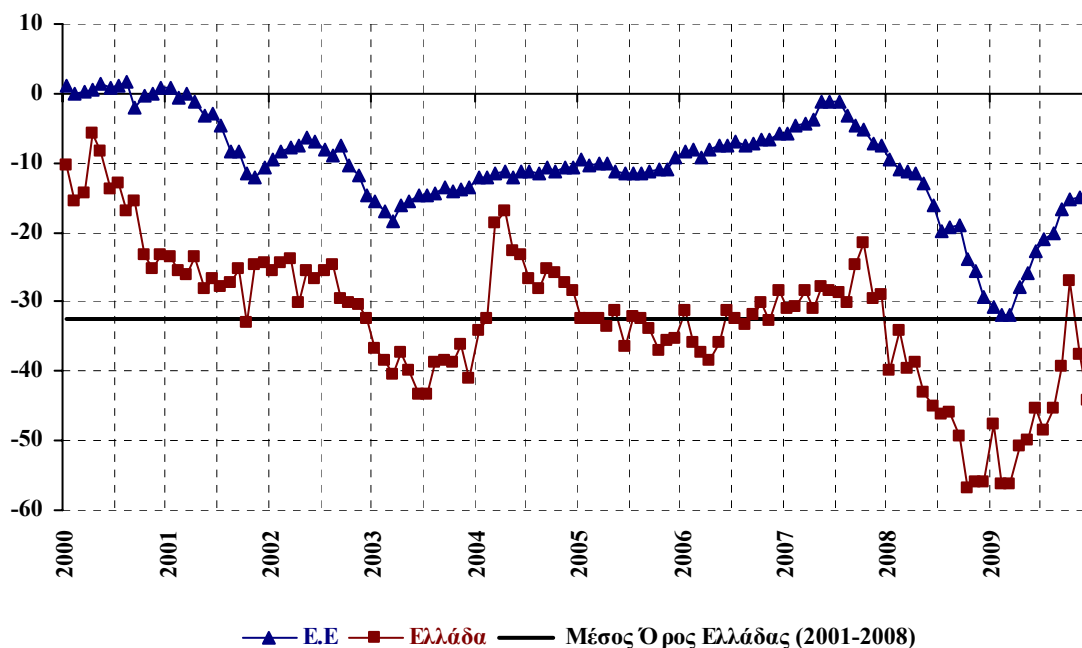
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

			2001-2008	Μ.Ο έτους								
	Min	Max	Μ.Ο	2005	2006	2007	2008	2009				
ΕΕ-27	-32 Μαρ-09	1 Ιαν-01	-10	-11	-8	-4	-17	-22,8				
Ευρωζώνη	-34 Μαρ-09	1 Ιαν-01	-12	-14	-9	-5	-18	-24,7				
Ελλάδα	-57 Οκτ-08	-18 Απρ-04	-33	-34	-33	-28	-46	-45,7				
2008												
	I	Φ	Μ	A	Μ	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-10	-11	-11	-12	-13	-16	-20	-19	-19	-24	-26	-29
Ευρωζώνη	-11	-12	-13	-12	-14	-16	-19	-19	-19	-24	-26	-31
Ελλάδα	-40	-34	-40	-39	-43	-45	-46	-46	-49	-57	-56	-56
2009												
	I	Φ	Μ	A	Μ	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-31	-32	-32	-28	-26	-23	-21	-20	-17	-15	-15	-14
Ευρωζώνη	-31	-33	-34	-31	-28	-25	-23	-22	-19	-18	-17	-16
Ελλάδα	-48	-56	-56	-51	-50	-45	-49	-45	-39	-27	-38	-44

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές των θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση του συγκεκριμένου μεγέθους είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

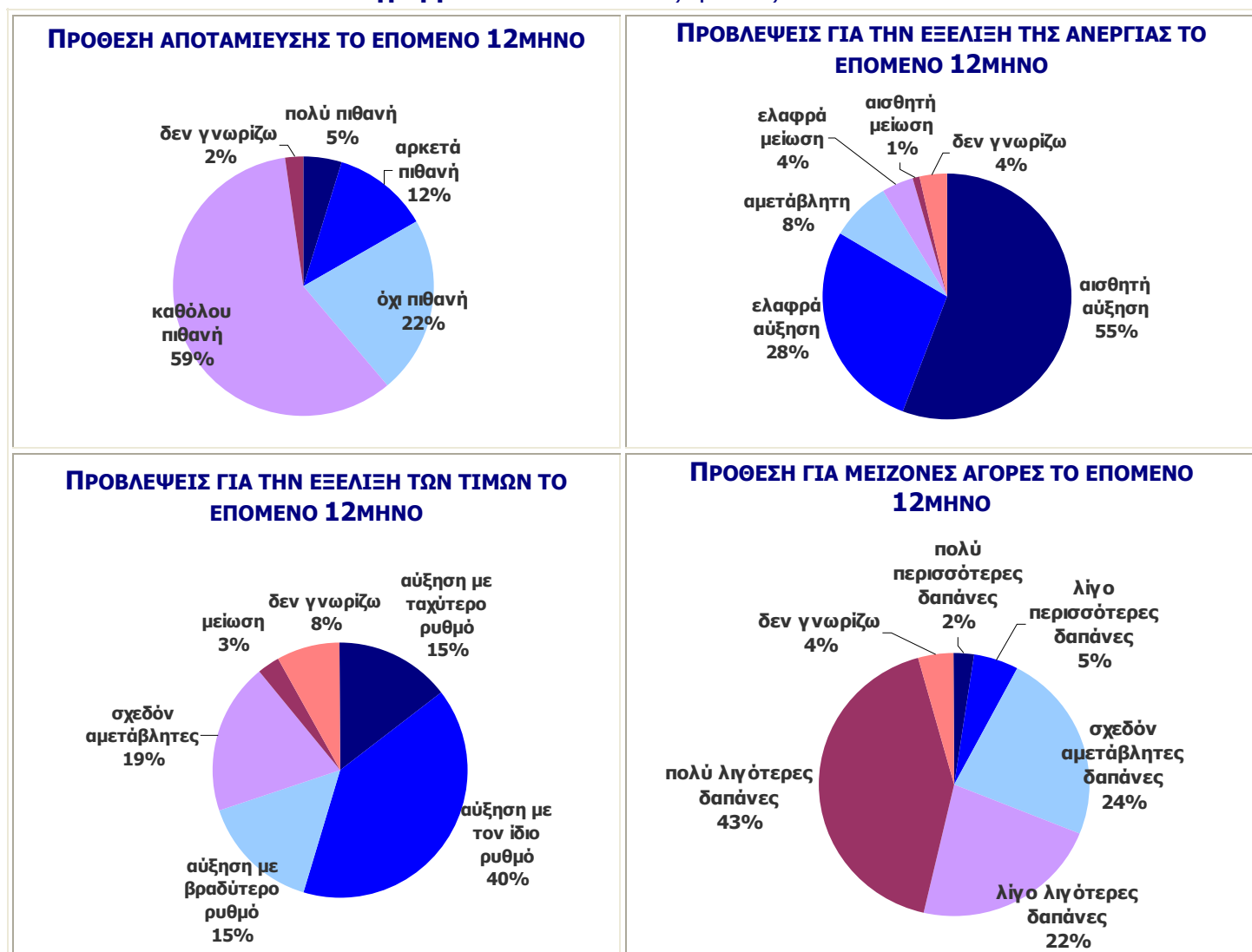

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

■ **Συνεχίζονται οι δυσμενείς προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας**

Οι δυσμενείς προβλέψεις των καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες, μετά την κατακόρυφη άνοδο τον Νοέμβριο, διευρύνονται περαιτέρω τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται 5 μονάδες υψηλότερα, στις +62. Σχεδόν ομόφωνα (84% από 81%) τα νοικοκυριά αναμένουν ελαφρά ή αισθητή ενίσχυση της ανεργίας το επόμενο 12-μηνο, ενώ μόλις το 5% (από 7%) περιμένει ελαφρά ή αισθητή μείωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται σε υψηλά επίπεδα, αλλά χαμηλότερα σε σχέση με τον ελληνικό, στις +44 και +46 μονάδες αντίστοιχα.

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών

Πηγή: IOBE

■ **Αποδυνάμωση της πρόθεσης για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών, κ.λπ.) υποχωρεί και τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -46 μονάδες (από -35 μονάδες). Τα ελληνικά νοικοκυριά δηλώνουν σε ποσοστό 65% (από 59%) ότι θα προβούν σε μικρή ή μεγάλη μείωση των δαπανών τους, ενώ

το 8-9% το τελευταίο δίμηνο δηλώνει πως θα τις αυξήσει λίγο ή πολύ. Στην ΕΕ και Ευρωζώνη, οι αντίστοιχοι δείκτες παραμένουν στις -23 και -22 μονάδες αντίστοιχα.

■ Στα ίδια επίπεδα οι προσδοκίες για τις τιμές

Οι προσδοκίες ανόδου των τιμών διατηρούνται τον Δεκέμβριο στα ίδια επίπεδα, με το δείκτη εξέλιξης των τιμών τους προσεχείς 12 μήνες να διαμορφώνεται και πάλι στις +16 μονάδες, όταν στους αντίστοιχους δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη κυριαρχούν, αν και ασθενώς, οι προσδοκίες πτώσης των τιμών. Από τα ελληνικά νοικοκυριά, και πάλι το 55% κρίνει πως οι τιμές θα αυξηθούν με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 22% αναμένει ότι θα μείνουν αμετάβλητες ή θα μειωθούν.

■ Ελαφρά άνοδος στο ποσοστό των νοικοκυριών που «μόλις τα βγάζουν πέρα»

Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, υποδηλώνουν οριακή υποχώρηση του ποσοστού που αποταμιεύει λίγο ή πολύ, στο 25%, ενώ αυξάνεται στο 52% (από 49%) το ποσοστό εκείνων που αναφέρουν ότι «μόλις τα βγάζουν πέρα». Όσοι δηλώνουν ότι έχουν χρεωθεί παραμένουν στο 9-10%, ενώ το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους περιορίζεται οριακά στο 13%.